МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ ОСВІТНЬОЇ АНАЛІТИКИ
Державна наукова установа

ЗМІЦНЕННЯ СПІВПРАЦІ З ЄВРОПЕЙСЬКОЮ СПІЛЬНОТОЮ У СФЕРІ ОСВІТИ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ТА СПІЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ

VIII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЯ

STRENGTHENING COOPERATION WITH THE EUROPEAN COMMUNITY IN THE FIELD OF EDUCATION: NEW OPPORTUNITIES AND SHARED PRIORITIES

VIII INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL ONLINE CONFERENCE

2026

iea.gov.ua

Шановні колеги!

Запрошуємо Вас узяти участь у роботі

VIII Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Зміцнення співпраці з європейською спільнотою у сфері освіти: нові можливості та спільні пріоритети»,

яка відбудеться **30 жовтня 2026 року.**

Організатор – ДНУ «Інститут освітньої аналітики» (м. Київ, Україна).

Мета конференції – обговорення сучасних тенденцій і ключових пріоритетів розвитку освіти, поглиблення співпраці України з європейською освітньою спільнотою, обмін результатами наукових досліджень та кращими практиками у сфері формування й реалізації освітньої політики, забезпечення якості, доступності й цифрової трансформації освіти, розвитку людського капіталу та міжнародного партнерства в умовах війни й післявоєнного відновлення України.

Конференція проводиться в межах реалізації проєкту програми ЄС «**Eurydice Україна: покращення доступності освіти»** (грант № 101228665).

Форма участі – дистанційна.

Робочі мови конференції: українська, англійська.

Публікація тез доповідей в електронному вигляді та отримання сертифіката про участь у конференції – **безкоштовно**.

Тематика конференції

- *Секція 1. Розвиток системи освіти України в контексті європейської інтеграції.*
- *Секція 2. Якість, доступність, інклюзивність і стійкість освіти в умовах сучасних викликів.*
- *Секція 3. Цифрова трансформація освіти, штучний інтелект та інноваційні освітні технології.*
- *Секція 4. Освітня аналітика, інформаційно-аналітичне забезпечення та управління освітою.*
- *Секція 5. Інтернаціоналізація освіти, міжнародне партнерство та академічна мобільність.*
- *Секція 6. Освіта як чинник розвитку людського капіталу та повоєнного відновлення України.*

Умови участі в конференції

Для участі в конференції необхідно не пізніше **23 жовтня 2026 року** заповнити реєстраційну форму за посиланням https://forms.gle/ueCDmSgZfcnCUZi96 та надіслати тези доповіді на електронну адресу оргкомітету: iea.conf1@gmail.com. У темі електронного листа та назві файлу з тезами слід зазначити номер секції та прізвище(-а) автора(-ів): *наприклад, тема листа – «с1_Шевченко», назва файлу – «с1_Шевченко.docx»*

(детальніше – у вимогах щодо оформлення тез). Звертаємо увагу, що заповнення лише реєстраційної форми без надсилання тез доповіді не є завершеною реєстрацією для участі в конференції.

Збірник тез доповідей і сертифікати в електронному вигляді будуть надіслані на електронні адреси авторів. До того ж матеріали конференції буде розміщено на вебсторінці ДНУ «Інститут освітньої аналітики» у рубриці «Матеріали комунікаційних заходів».

Матеріали, рекомендовані до публікації у збірнику тез доповідей, підлягають редакційному опрацюванню з метою уніфікації оформлення, усунення мовно-стилістичних недоліків і приведення їх у відповідність до вимог видання без зміни авторського змісту.

За бажанням авторів і за рекомендацією організаційного комітету конференції окремі доповіді можуть бути подані до редакції науково-практичного журналу «Освітня аналітика України» для розгляду щодо публікації відповідно до редакційної політики журналу та за результатами рецензування. Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»; кластер «Розвиток людського капіталу, соціальні науки та журналістика»).

Подані тези доповідей повинні відповідати принципам академічної доброчесності. Оргкомітет здійснює перевірку всіх матеріалів на текстові збіги з використанням системи Turnitin. У разі виявлення академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, інших порушень принципів академічної доброчесності або неприйнятного рівня текстових збігів, оргкомітет залишає за собою право відхилити матеріали без подальшого розгляду.

Генеративні інструменти штучного інтелекту (зокрема ChatGPT, Gemini, Claude та ін.) не можуть зазначатися як автори або співавтори тез доповіді. Їх використання допускається лише як допоміжний засіб для мовного редагування, перекладу, структурування чи форматування тексту за умови повного авторського контролю та відповідальності автора за зміст поданих матеріалів.

Оргкомітет залишає за собою право відхиляти матеріали, що не відповідають тематиці конференції, вимогам до оформлення або принципам академічної доброчесності. Відповідальність за зміст тез доповіді несуть автори.

Календар конференції

- **1 серпня** – початок прийому заявок і тез доповідей.
- **23 жовтня** – останній день подання матеріалів.
- **30 жовтня** – робота конференції.
- **Грудень** – розсилка збірників тез доповідей.

Контактна інформація

Оргкомітет конференції ДНУ «Інститут освітньої аналітики»
Адреса: 04053, Україна, м. Київ, вул. Володимира Винниченка, 5
Електронна пошта: iea.conf1@gmail.com
Координатор конференції: Наталія Богданівна Пронь
Тел.: (096) 626-10-25

Запрошуємо до співпраці!

ВИМОГИ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ ТЕЗ ДЛЯ ПОДАННЯ ДО ОРГКОМІТЕТУ КОНФЕРЕНЦІЇ

(недотримання встановлених вимог може бути підставою для відхилення тез)

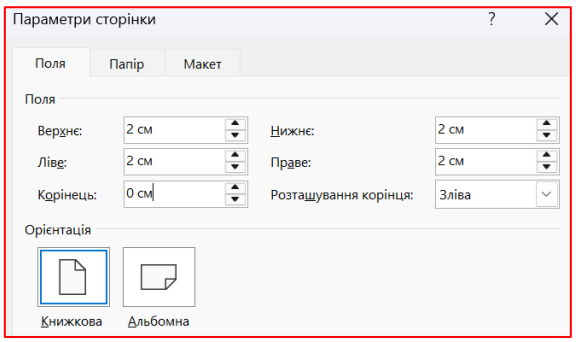
1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ

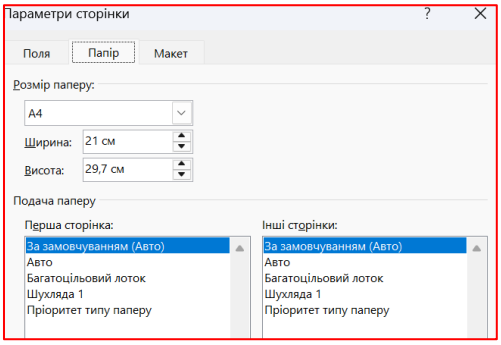
1.1. **Назва файлу Word**: (секція №)_(Прізвище(-а))

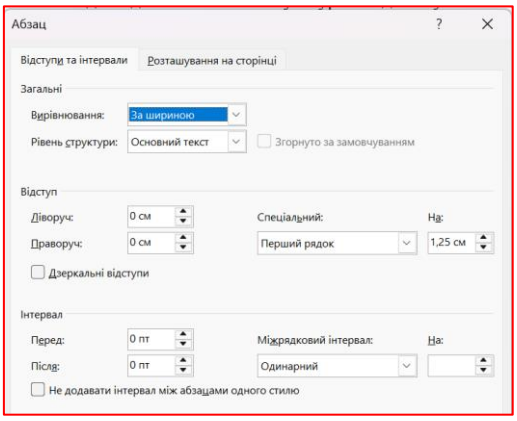
с1_Петренко_Фурсенко.docx
с3_Сахно.docx
с2_Білик_АНГЛ.docx

де **с1** – номер секції, до якої подаються тези_**Прізвище(-а)** автора(-ів). Якщо тези подаються англійською мовою, то додавати **_АНГЛ**.

1.2. **Формат** сторінки: А4. **Поля**: всі по 2 см. **Шрифт**: Times New Roman. **Кегль**: 14. **Міжрядковий інтервал**: одинарний. **Абзацний відступ**: 1,25 см. **Відступ**: ліворуч / праворуч – 0 см. **Інтервал**: перед / після – 0 см. **Нумерація сторінок**: без нумерації.

2. СТРУКТУРА

2.1. ***Назва секції.***

2.2. ***Прізвище та ініціали автора(-ів).***

2.3. ***Науковий ступінь, вчене звання, посада, основне місце роботи / навчання, місто, країна.***

2.4. ***ORCID ID.***

пункти 2.2–2.4 застосовуються до кожного з авторів.

2.5. ***Назва тез.***

2.6. ***Текст тез.***

2.7. ***Список використаних джерел.***

3. ВИМОГИ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ

3.1. ***Назва секції.***

Подається *курсивом*, вирівнювання за **правим краєм**.

Секція 1. Розвиток системи освіти України
в контексті європейської інтеграції

3.2. ***Прізвище*** та ***ініціали автора.***

Подаються без абзацного відступу, вирівнювання за **лівим краєм**, через пробіли, без будь-яких ком.

3.3. ***Науковий ступінь, вчене звання, посада, основне місце роботи / навчання, місто, країна***.

Подаються з маленької літери; *місце роботи* – тільки **основне** (!); *місто* – без додавання скорочення **м.**

3.4. ***ORCID ID***.

Надається **обов'язково** (!) та стосується **всіх** авторів. Пишеться **повністю**:

ORCID ID: https://orcid.org/xxxx-xxxx-xxxx-xxxx

Приклад оформлення відомостей про автора:

Кожевська Т. А.
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії
та конкурентної політики Державного торговельно-економічного університету, Київ, Україна
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-3456-7899

Якщо автор не має ORCID ID, необхідно зареєструватися на офіційному сайті ORCID (https://orcid.org/).

Відсутність ORCID ID хоча б в одного з авторів є підставою для відхилення тез (!)

3.5. ***Назва тез***.

Розташовується по центру, великими літерами, напівжирним, без абзацного відступу (!).

3.6. ***Текст тез***.

- Загальний обсяг матеріалу повинен становити **не більше 4 сторінок формату А4.**

- **Абзацний відступ** робиться виключно автоматично в налаштуваннях (жодними пробілами чи табуляцією).

- У тексті не повинно бути зайвих пробілів (зайві пробіли прибираються автозаміною Ctrl+H – «два пробіли» на «один»).

- Наприкінці кожного речення **має стояти крапка** (особливо це стосується *Списку використаних джерел*).

- У тезах використовується тільки **середнє тире** «–» (Alt+0150) і жодних довгих «—».

- Лапки слід використовувати парні («»).

- У цифрових даних, що включають чотири та більше цифр, після кожних трьох цифр потрібно **ставити нерозривний пробіл** (Ctrl+Shift+пробіл). *Наприклад*: 1 238; 13 255; 457 357; 46 532,5.

- ***формули*** потрібно набирати в редакторах формул *Equation* або *MathType*. Нескладні формули й формульні показники в тексті слід набирати, використовуючи можливості Word, такі як верхній / нижній індекс у закладці

«Шрифт» і «Вставка» – «Символ». *Наприклад*: x_2, y^3, Δf, α, ±, ≠, ≤, ≥, ÷, ×, β, γ, δ, ε, λ. π, φ, { }, $E = \Delta mc^2$; $A = -(E_{n2} - E_{n1})$.

- **Нумерація посилань на джерела** здійснюється **в порядку їх появи в тексті** (!).

- Якщо в тезах йдеться про дослідження інших учених, то необхідно додавати посилання на їхні праці, при цьому спочатку йдуть **ініціали**, а потім – **прізвище** та в квадратних дужках джерело праці дослідника. *Наприклад*: ...у працях таких вчених, як А. Б. Криворуч [1], В. Г. Лучанська [2].

Прізвища всіх **зарубіжних учених** подавати виключно **українською транслітерацією** (!).

- Не можна допускати повторів у тексті інформації, що міститься в таблицях чи ілюстраціях.

- У тексті всі статистичні дані, таблиці, ілюстрації, цитати мають бути підкріплені наведеними в квадратних дужках посиланнями на номери джерел зі списку літератури із зазначенням сторінок, на які посилається автор. *Наприклад*: [1, с. 25]; [2, с. 46–48]; [3; 4]; [5–8].

Примітка: таблиці – *складаються*, рисунки – *будуються*.

а) Якщо рисунок / таблицю **повністю взято з джерела**, то зазначається так:
Джерело: [номер джерела зі списку].

б) Якщо в рисунку / таблиці автором(-ами) **внесено зміни**, то зазначається так:

рисунок
Побудовано автором(-ами) за: [номер джерела зі списку].

таблиця
Складено автором(-ами) за: [номер джерела зі списку].

в) Якщо рисунок / таблиця є **самостійною розробкою** автора(-ів), то зазначається так:

рисунок
Побудовано автором(-ами).

таблиця
Складено автором(-ами).

• Усі ***рисунки*** й ***таблиці*** повинні мати порядковий номер (якщо їх 2 і більше); стислу назву, що чітко відображає їхній зміст; умовні позначення та одиниці вимірювання всіх показників, а також посилання на джерело інформації, з якого їх запозичено чи на основі якого побудовано. Якщо в тезах лише один(-на) **рисунок** (таблиця), то він (вона) **не нумерується** та пишеться повністю як у посиланні в тексті, так і в назві під рисунком (над назвою таблиці).

• ***рисунки*** й ***таблиці*** не повинні розривати речення в абзаці, тобто вони мають бути розташовані після того абзацу, в якому на них робиться перше посилання в тексті;

• у *таблиці* не повинно бути «**порожніх**» комірок. Якщо комірки не мають даних, треба проставити **тире**;

• дані на рисунку мають збігатися з даними в тексті. Наприклад, не може бути в тексті значення 36,9, а в рисунку – 37.

- Не рекомендується цитувати в тексті та вносити до бібліографічних списків джерела, опубліковані російською мовою в будь-якій країні, а також джерела іншими мовами, якщо їх опубліковано на території росії та білорусі.

3.7. ***Список використаних джерел***.

Наводиться наприкінці тез та містить **тільки публікації, згадані в тексті, у порядку появи посилань на них (!)**. Усі джерела слід подавати мовою оригіналу, без перекладу та подавати повний бібліографічний опис, оформлений згідно з вимогами **ДСТУ 8302:2015** «Національний стандарт України. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

(!) Автори на початку джерела виокремлюються курсивом.

(!) Особливу увагу звертайте на оформлення за ДСТУ 8302:2015 джерел, де **чотири і більше авторів.**

Неприпустимим є посилання на неопубліковані й незавершені роботи.

При оформленні джерела слід **обов'язково** надати **електронне посилання** на нього (за наявності).

Якщо дається посилання на статтю з вебсайту, потрібно обов'язково вказати автора статті або ресурс, на якому її розміщено (за відсутності автора).

References

Якщо тези подаються **англійською мовою**, то надається **References** – список літератури, перекладений англійською мовою та оформлений відповідно до міжнародного стилю оформлення наукових публікацій **APA style** (American Psychological Association style) (***без застосування транслітерації***).

(!) Особливу увагу звертайте на оформлення джерела за APA style, де **5 та більше авторів.**

(!) DOI зазначати повністю, без скорочень:
DOI: https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.49.42-46.

При формуванні *References* наприкінці кожного джерела слід зазначити мову оригіналу в квадратних дужках. *Наприклад*: [in Ukrainian], [in Polish]. В **англомовних джерелах** мову в квадратних дужках вказувати **не потрібно** – англійська є мовою за замовчуванням.

4. ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ТЕЗ

Нижче наведено приклади тез, опублікованих у 2025 році у збірнику матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції «Гармонізація системи освіти України з європейським освітнім простором: досягнення, виклики та перспективи» (URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2025/12/thesis_ssi-iea_vii_2025.pdf):

1. c1_Староста.docx
2. c2_Макаренко.docx
3. c3_Базецька_АНГЛ.docx
4. c3_Скляр_Гусєва.docx

Староста В. І.
доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки
та педагогіки вищої школи Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет», Ужгород, Україна
ORCID ID: http://orcid.org/0000-0002-5880-2482

(НЕ)МІГРАЦІЙНІ ПОГЛЯДИ ВИХОВАТЕЛІВ ТА ВЧИТЕЛІВ В УСКЛАДНЕНИХ УМОВАХ (ПАНДЕМІЯ, ВОЄННИЙ СТАН В УКРАЇНІ)

Сучасний світ характеризується безпрецедентними викликами, що істотно впливають на всі сфери суспільного життя, зокрема на освіту. В Україні виникли надзвичайно складні умови для функціонування освітньої системи під час пандемії COVID-19, а потім після запровадження воєнного стану. За цих обставин професія педагога – вихователя та вчителя – набуває особливого значення, адже саме педагоги є опорою для дітей і молоді, забезпечуючи безперервність освітнього процесу й психологічну підтримку. Однак самі педагоги опиняються під великим тиском, що може впливати на їхні професійні та життєві плани, зокрема на міграційні настрої. Розуміння цих настроїв є критично важливим для розроблення ефективних стратегій підтримки освітньої галузі, запобігання «відтоку мізків» і забезпечення стабільності національної системи освіти в умовах тривалих криз. Аналіз останніх досліджень, згідно з Web of Science, щодо освітньої міграції засвідчив збільшення кількості публікацій з окресленої тематики. У полі зору вчених перебувають різні аспекти міграції, наприклад бар'єри в процесі професійної діяльності вчителів-мігрантів [1]; аналіз ефективності навчання учнів-мігрантів учителями-мігрантами [2] тощо.

Під час пандемії COVID-19 у багатьох країнах світу, у т. ч. в Україні, дистанційне навчання набуло більшого поширення. Це виявило технічні проблеми (відсутність інтернету, комп'ютерів або навчальних матеріалів), а також неготовність багатьох учителів до дистанційного навчання. Крім того, виникали психологічні незручності (недостатній оперативний зворотний зв'язок, ускладнення співпраці через відсутність особистого контакту). Запровадження в Україні з 24 лютого 2022 р. воєнного стану внаслідок збройної агресії рф призвело до подальших ускладнень у всіх сферах суспільного життя, а також в освіті. Спостерігаємо наймасовішу міграцію в Європі з часів Другої світової війни. Додамо, що в умовах євроінтеграційних кроків України має місце й освітня міграція студентів, яка розпочалася значно раніше. На наш погляд, її можна розглядати як реакцію-відповідь молодих людей на існуючі умови життєдіяльності в країні та як засіб самореалізації особистості [3].

Метою дослідження є виявлення та порівняльний аналіз (не)міграційних поглядів вихователів і вчителів в умовах двох масштабних криз – пандемії COVID-19 і воєнного стану в Україні.

Емпіричне дослідження проводилося шляхом анонімного онлайн-опитування в Google Forms педагогічних працівників. На першому (2020–2021) і другому (2022–2025) етапах в опитуванні взяли участь відповідно 695 та 1 246

респондентів із Закарпатської та інших областей України. Математичне опрацювання отриманих даних виконано за допомогою комп'ютерної програми IBM SPSS Statistics 23. Респондентів просили відповісти на питання анкети щодо країни бажаного працевлаштування; варіанти відповіді: «в Україні», «за кордоном», «важко відповісти». Отримані результати онлайн-опитування відображено на рисунку. Виявлено, що переважна частина освітян бажають працювати в Україні, а також характерні аналогічні тенденції в поглядах респондентів різних закладів освіти, а саме зростання відсотка відповідей у напрямку «за кордоном» → «важко відповісти» → «в Україні».

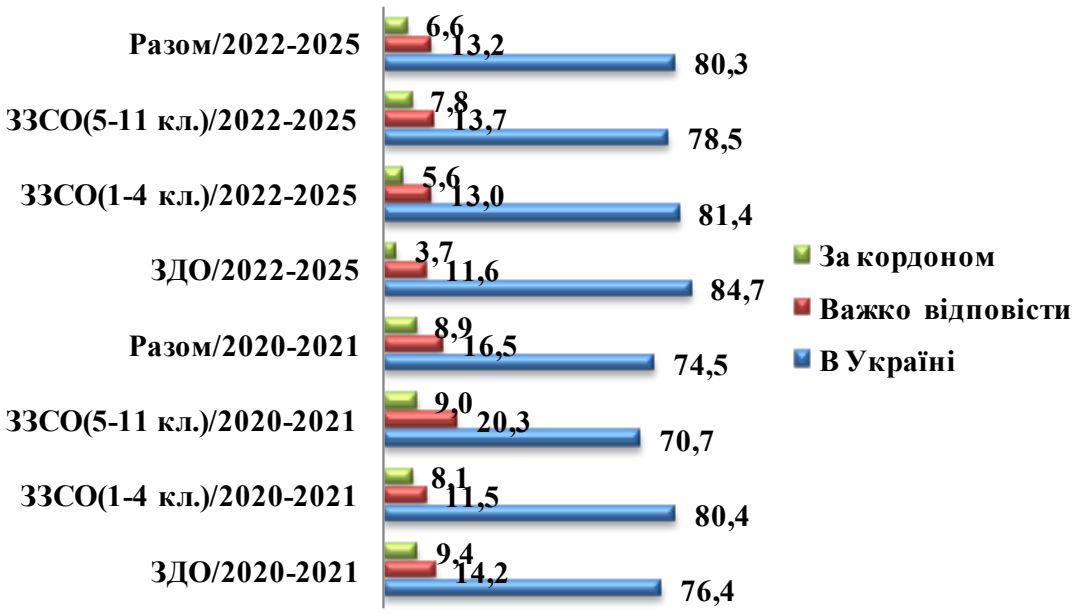

Рисунок. **Результати онлайн-опитування вихователів закладів дошкільної освіти (ЗДО) та вчителів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) 1–4-го, 5–11-го класів щодо бажаного місця працевлаштування**, *%*

Побудовано автором.

Аби визначити, чи є між цими групами респондентів статистично значуща різниця, прийнято нульову гіпотезу, згідно з якою розходження між групами респондентів може зумовлюватися випадковими причинами, тобто вибірки приблизно однакові за поглядами щодо бажаного місця працевлаштування. Для порівняння використали χ^2-критерій Пірсона. Для всіх порівнянь груп респондентів між собою (у випадку першого етапу нашого дослідження, а також другого) нульова гіпотеза приймається, оскільки між незалежними вибірками нашого опитування відсутні статистично значущі відмінності щодо міграційних поглядів. Якщо порівнювати між собою групи респондентів різних етапів опитування, то в більшості випадків виявляємо статистично значущі різниці. Освітяни в умовах воєнного стану більш схильні працювати в Україні, ніж їхні колеги, долучені до опитування під час пандемії COVID-19.

Таким чином, проведене дослідження в межах наведеного обсягу вибірки показує, на наш погляд, позитивний результат, оскільки переважна частина опитаних респондентів – педагогічних працівників закладів як дошкільної, так і

загальної середньої освіти – під час ускладнених умов бажають працювати в Україні.

Список використаних джерел

1. *Mc Daid R., Nowlan E.* Barriers to recognition for migrant teachers in Ireland. *European Educational Research Journal*. 2021. Vol. 21, Iss. 2. P. 247–264. DOI: https://doi.org/10.1177/14749041211031724.

2. *Neugebauer M., Klein O., Jacob M.* Migrant teachers in the classroom: a key to reduce ethnic disadvantages in school? *International Studies in Sociology of Education*. 2022. Vol. 33, Iss. 2. P. 203–221. DOI: https://doi.org/10.1080/09620214.2022.2132983.

3. *Староста В. І.* Деякі аспекти освітньої міграції в Україні. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Сер. : Педагогічні науки*. 2018. № 4 (63). С. 157–165. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2018_4_32.

Макаренко І. Є.
кандидат педагогічних наук, доцент Криворізького державного педагогічного університету, Кривий Ріг, Україна
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-9190-2549

ЕРГОНОМІЧНО ЧУТЛИВЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗЗСО ЯК УМОВА ТА ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕСУРСНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ УЧИТЕЛЯ В КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ

Сучасні виклики, зокрема гібридне навчання, інтенсифікація педагогічної праці та потреба в розвиненій психоемоційній стійкості в умовах війни, висувають підвищені вимоги до ресурсних можливостей учителя. Заклади загальної середньої освіти (ЗЗСО) часто не забезпечують оптимальних умов праці, що призводить до професійного вигорання, зниження продуктивності та, як наслідок, погіршення якості освітнього процесу. Адаптація освітнього простору до антропометричних, фізіологічних і психологічних потреб педагогів через створення ергономічно чутливого освітнього середовища стає критичною умовою збереження та розвитку професійного потенціалу вчителя.

Слушно зауважує О. Гервас [1], що «ергономіка розглядає технічний і людський аспекти в нерозривному зв'язку. Ергономіка може, імовірно, існувати і домагатися визначених успіхів на стику психології, фізіології, гігієни праці й анатомії, однак справжній прогрес і практична цінність її визначаються рівнем синтезу в ній людського і технічного аспектів. Більш того, прагнення розкрити закономірності цього синтезу характеризує ергономіку як науку особливого типу». Водночас О. Лаврентьєва наголошує, що саме «ергономічний підхід є значущим інструментарієм, певною тактикою побудови здоров'язбережувального освітнього середовища та моніторингу його функціонування» [2, с. 99].

Варто зазначити, що поняття «ергономічно чутливе освітнє середовище» являє собою інтегральну, цілісну й динамічну систему, що охоплює сукупність факторів, які оптимізують взаємодію вчителя з робочим простором та інструментами праці. Підвищується рівень комфорту, безпеки та фізичного здоров'я всіх учасників освітнього процесу, й особливо вчителя. Забезпечується ефективна реалізація його когнітивних, творчих і комунікативних функцій, а також мінімізуються професійні ризики (перевтома, дискомфорт, стрес тощо).

На відміну від класичної ергономіки, яка фокусується на відповідності робочого місця фізичним параметрам, ергономічна чутливість передбачає превентивну адаптацію освітнього середовища до змінних психоемоційних та когнітивних навантажень, особливо в умовах постійних трансформацій.

Створення ергономічно чутливого освітнього середовища вимагає системного, двостороннього підходу та співпраці між адміністрацією та педагогічним колективом. Тож розглянемо й охарактеризуємо детальніше роль адміністрації закладу освіти та власне самого вчителя у створенні й підтримці ергономічно чутливого освітнього середовища (таблиця).

Таблиця

Роль адміністрації та педагогічного колективу у створенні й підтримці ергономічно чутливого освітнього середовища ЗЗСО

Адміністрація ЗЗСО (стратегічне управління)	**Учителі ЗЗСО** (персональна адаптація та активна участь)
1. Моніторинг і діагностика (регулярне проведення ергономічного аудиту робочих місць учителів та опитування щодо рівня психоемоційного комфорту). 2. Ресурсне забезпечення ергономічності освітнього середовища. 3. Організаційна оптимізація (упровадження електронного документообігу, складання гнучкого розкладу тощо). 4. Психосоціальна підтримка (формування культури взаємоповаги; створення чітких, прозорих норм праці, що знижують відчуття невизначеності й тиску тощо).	1. Активна ергономічна культура (формування навичок самоорганізації робочого простору, дотримання основ психогігієни тощо). 2. Цифрова гігієна (раціональне використання гаджетів та інформаційних систем, фільтрування різних інформаційних джерел тощо). 3. Зворотний зв'язок (надання конструктивних пропозицій щодо покращення фізичних і організаційних аспектів освітнього середовища тощо). 4. Ресурсний самоменеджмент (планування часу, делегування завдань, свідоме використання зон відпочинку для відновлення енергії тощо).

Складено автором за: [1; 3–5].

Таким чином, створення та підтримка ергономічно чутливого освітнього середовища ЗЗСО є не лише питанням охорони праці, а й потужним стратегічним інструментом реалізації ресурсних можливостей учителя та підвищення його професійної самоефективності. В умовах сучасних викликів, коли інтенсивність педагогічної діяльності зростає, ергономічно чутливе освітнє середовище виступає як необхідний буфер, що захищає педагога від професійно-емоційного вигорання й дає йому змогу ефективно адаптуватися до мінливих умов.

Список використаних джерел

1. *Гервас О. Г.* Ергономіка : навч.-метод. посіб. Умань : Візаві, 2011. 130 с. URL: https://www.scribd.com/document/721373705/Ergonomika.

2. Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі : кол. моногр. / за заг. ред. Л. М. Рибалко. Тернопіль : Осадца В. М., 2019. 400 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27912/1/T_Miier_ZTOS.pdf.

3. Ергономіка. Основи ергодизайну : навч.-метод. посіб. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2016. 210 с. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/handle/6789/6340?mode=full.

4. *Карапузова Н. Д., Починок Є. А., Помогайбо В. М.* Основи педагогічної ергономіки : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2012. 201 с. URL: https://surl.li/ztbdcb.

5. *Гораш К.* Сучасні тенденції змін освітнього середовища закладів загальної середньої освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : Педагогіка. Соціальна робота.* 2021. № 2 (49). С. 42–46. DOI: https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.49.42-46.

Bazetska H. I.
Ph. D. (Economics), Associate Professor, O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Kharkiv, Ukraine
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-5034-8959

DIGITAL FINANCIAL STRATEGIES AS A TOOL FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF DIGITAL EDUCATION IN UKRAINE

The sustainable development of digital education requires a coherent integration of technological innovation and strategic financial management that extends beyond the mere acquisition of equipment or software. According to the Organisation for Economic Co-operation and Development, the Digital Education Outlook 2023 demonstrates that effective digital education ecosystems depend on financial strategies that combine data-driven governance with inclusive participation and transparent budgeting practices [1]. This global perspective underlines that without a systemic financial component, digital transformation initiatives in education remain fragmented and fail to achieve the scalability and equity demanded by contemporary social and economic conditions. Complementing this vision, the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization highlights in its global survey on transforming education towards Sustainable Development Goal 4 that equitable access to lifelong learning is inseparable from robust financial planning and open data policies that guarantee transparency for all stakeholders [2]. Together these international policy frameworks create a conceptual foundation for understanding how digital financial strategies can function as a catalyst for educational reform and territorial sustainability.

Building upon these global principles, S. Bansal, S. Kumar, S. Ali, S. Singh, P. Nangia, and U. Bamel argue that digital finance, when explicitly aligned with sustainability objectives, becomes a transformative mechanism capable of linking technological infrastructure to measurable socio-economic outcomes [3]. Their analysis demonstrates that instruments such as mobile payments, blockchain-enabled ledgers, and real-time financial dashboards provide not only operational efficiency but also a pathway to achieve long-term developmental goals across sectors, including education. This conceptualisation positions digital finance as more than a technical tool: it becomes a structural element of sustainable policymaking.

Extending the theoretical argument into the realm of inclusion, L.-Y. Tay, H.-T. Tai, and G.-S. Tan reveal that digital financial inclusion operates as a critical gateway to sustainable development by expanding participation in financial systems and reducing inequalities in resource distribution [4]. Their findings emphasise that inclusive digital finance empowers local communities and institutions to engage actively in budgeting, monitoring, and decision making, thereby ensuring that the benefits of digital transformation are equitably shared. For the education sector, this implies that financial technologies must be designed not merely for efficiency but also for accessibility, so that schools, educators, parents, and civil society actors can contribute to and scrutinise funding decisions.

The dynamic interaction between education and digital finance is further illuminated by C.-C. Lee, F. Wang, and C.-C. Lee, who provide empirical evidence from China that educational initiatives themselves can stimulate the growth of green

digital finance [5]. Their research shows how investments in education foster financial literacy and encourage environmentally responsible digital financial practices, demonstrating a bidirectional relationship: while finance supports education, education simultaneously accelerates the adoption of innovative financial technologies. This perspective is particularly relevant for Ukraine, where the education sector can play a pivotal role not only as a beneficiary of digital finance but also as an engine of broader economic and ecological transformation.

Insights into the territorial dimension of digital finance are offered by T. Pushkar, D. Serogina, K. Mykhailova, H. Zhovtyak, and H. Sobolieva, who analyse the world experience of smart city development and underline the importance of integrated financial technologies for sustainable and inclusive urban growth [6]. Their conclusions highlight that municipal governance structures must embed digital financial instruments to ensure that investments in digital education infrastructure contribute to the wider resilience and competitiveness of regions. This connection between educational finance and urban development provides a valuable model for Ukrainian municipalities seeking to align local digital strategies with long-term sustainability objectives.

Finally, O. Desyatnyuk and O. Ptashchenko examine the transformation of financial support for the sustainable development of rural territorial communities, revealing persistent challenges of fiscal decentralisation and limited digital capacity [7]. Their findings expose the structural barriers faced by many Ukrainian localities: outdated budgeting practices, insufficient digital literacy among administrators, and a lack of institutional mechanisms for transparent financial governance. These weaknesses hinder the implementation of advanced digital education strategies and underscore the urgency of developing a national model that integrates digital tools, financial flows, sustainability indicators, and participatory governance.

This synthesis of global perspectives, analytical concepts, empirical observations, and the Ukrainian territorial context underscores the necessity of creating a Digital Financial Strategy Model specifically designed for the national education system. Such a model functions as a dynamic cycle in which financial resources enable digital tools, these tools generate data for evaluation, the resulting indicators guide policy adjustments, and governance structures continuously refine priorities. By integrating inclusiveness, transparency, and environmental responsibility into each stage of this process, the approach ensures that digital education reforms move beyond isolated projects toward a coherent framework capable of delivering both technological advancement and sustainable regional development.

The structure and cyclical logic of the proposed Digital Financial Strategy Model are visualized in Figure, which maps the four interconnected components – Digital Tools, Financial Flows, Sustainability Indicators, and Governance Architecture – and the data-driven feedbacks that link financial inputs, policy decisions, and educational outcomes.

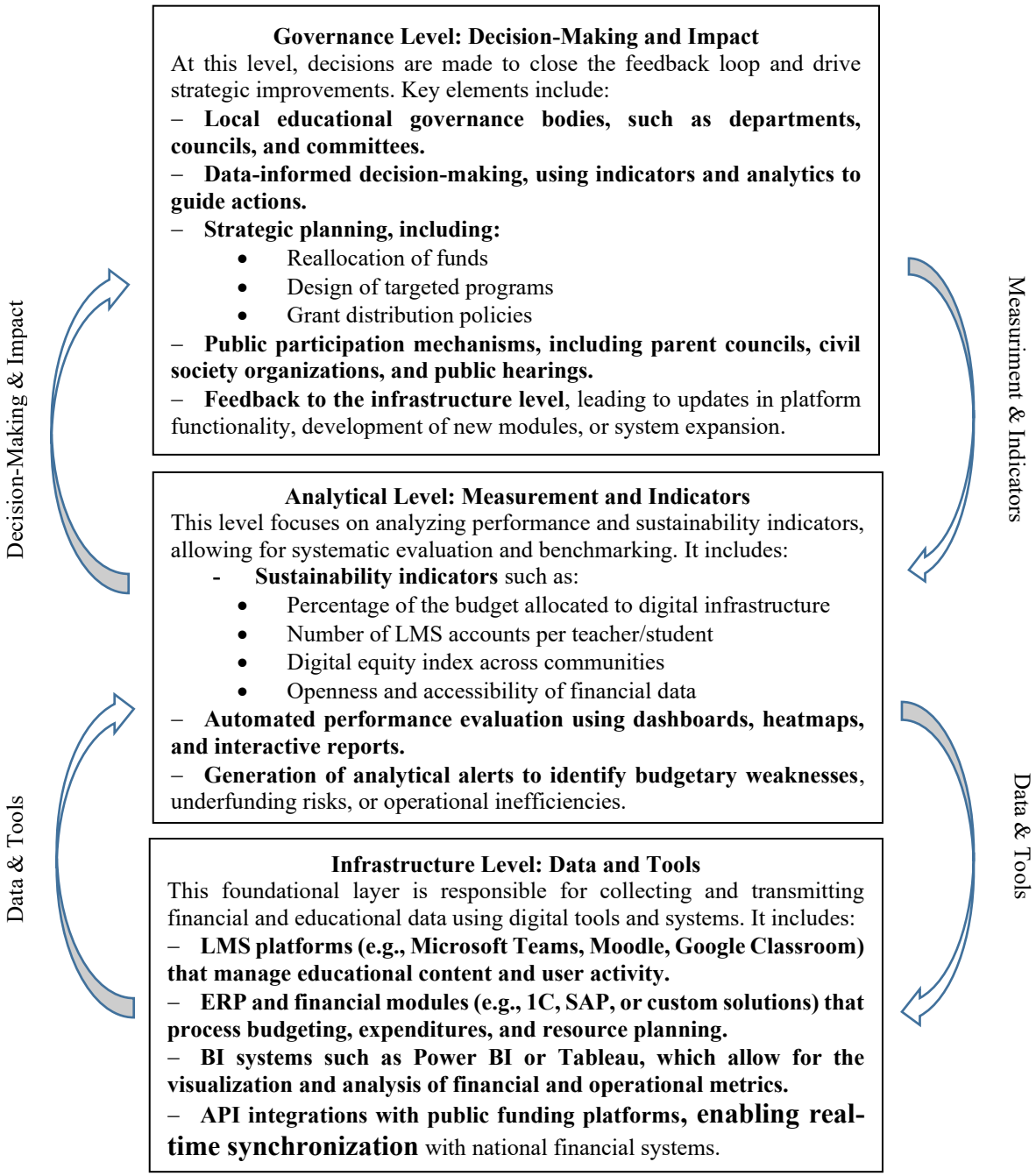

Figure. **Digital Financial Strategy Model for Education**

Source: authors' elaboration.

As Figure indicates, the model operates as a continuous feedback loop: financial resources enable digital tools; tools generate actionable data; sustainability indicators translate the data into evaluative signals; governance mechanisms adjust priorities and reconfigure financial flows. This representation clarifies implementation sequencing (tools → data → indicators → decisions) and highlights two design principles – interoperability and public transparency – ensuring that local education authorities can link spending to outcomes and iterate policies at low administrative cost.

In conclusion, the development of a comprehensive digital financial strategy for education offers Ukraine a strategic path to align technological innovation with long-term socio-economic resilience. Implementing this model can strengthen financial accountability, expand equitable access to quality education, and foster a culture of evidence-based decision-making at every administrative level. By embedding adaptive

financial mechanisms within the digital transformation of education, the country can secure lasting benefits for communities, enhance competitiveness in the global knowledge economy, and establish a stable foundation for future educational reforms and territorial growth.

References

1. OECD. (2023). *OECD Digital Education Outlook 2023: Towards an effective digital education ecosystem*. Retrieved from https://www.oecd.org/en/publications/2023/12/oecd-digital-education-outlook-2023_c827b81a.html

2. UNESCO. (n. d.). *Transforming education towards SDG 4: Global survey report*. Retrieved from https://media.unesco.org/sites/default/files/webform/ed3002/390204eng.pdf

3. Bansal, S., Kumar, S., Ali, S., Singh, S., Nangia, P., & Bamel, U. (2025). Harnessing digital finance for sustainability: An integrative review and research agenda. *Research in International Business and Finance*, *74*. DOI: https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2024.102682.

4. Tay, L.-Y., Tai, H.-T., & Tan, G.-S. (2022). Digital financial inclusion: A gateway to sustainable development. *Heliyon*, e09766. DOI: https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e09766.

5. Lee, C.-C., Wang, F., & Lee, C.-C. (2025). How does education promote green digital finance? Evidence from China. *Financial Innovation*, *11(17)*. DOI: https://doi.org/10.1186/s40854-024-00688-2.

6. Pushkar, T., Serogina, D., Mykhailova, K., Zhovtyak, H., & Sobolieva, H. (2022). World experience of smart city development. In *Smart Technologies in Urban Engineering* (pp. 609-620). Springer. Retrieved from https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-20141-7_55.

7. Desyatnyuk, O., & Ptashchenko, O. (2024). Transformation of financial support for sustainable development of rural communities. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, *1*(13), 362-371. DOI: https://doi.org/10.32750/2024-0135.

Скляр О. С.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Державного торговельно-економічного університету, Київ, Україна
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0007-7004-9685
Гусєва Н. Ю.
кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії, соціології та політології
Державного торговельно-економічного університету, Київ, Україна
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-6062-6406

ІНТЕГРАЦІЯ ШІ В ЦИФРОВІ ОСВІТНІ СИСТЕМИ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ІНТЕРАКТИВНОГО ВИКЛАДАННЯ СОЦІОГУМАНІТАРНИХ НАУК

Упродовж останніх років цифрова освіта в Україні отримала величезний поштовх до розвитку, що було зумовлено глобальною кризою внаслідок пандемії COVID-19 та погіршенням безпекової ситуації через війну росії проти України. Активне використання цифрових освітніх платформ і систем сприяло розширенню можливостей щодо впровадження методів інтерактивного навчання в освітнє середовище. Різноманітні форми навчальної взаємодії почали поступово переходити в цифровий вимір за допомогою застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Такі додатки, як Quizlet, Kahoot!, почали активно залучатися для проведення вікторин, опитувань і тестувань, платформа «Miro» стала одним з інструментів проведення електронного мозкового штурму, система «Notion» – програмою, що допомагає вирішувати організаційно-технічні питання під час освітнього процесу. Крім згаданих засобів, широкого вжитку та популярності набули додатки Zoom, Microsoft Office 365, інструменти Google, Canva, Wisemapping, Moodle, а також освітні вебплатформи «Prometheus», «Coursera», «Дія.Освіта», «Ed.Era», «Udemy», «edX», «Всеукраїнська школа онлайн», що застосовуються під час здобуття академічної освіти, а також неформальної освіти й самоосвіти.

Цифрова трансформація освіти й науки є одним із пріоритетів державної політики в галузі освіти, що реалізується Міністерством освіти і науки України. Цифровізація освітніх процесів має ряд значних переваг, оскільки дає змогу автоматизувати систему оцінювання знань та іншу рутинну роботу, сприяє підвищенню рівня персоналізації й індивідуалізації навчання, створює можливості для покращення аналітики навчальних результатів та рекомендаційних систем.

Однією з тенденцій цифровізації освіти можна назвати використання штучного інтелекту, а також програм, розроблених на його основі. Штучний інтелект (ШІ) – це комп'ютерна технологія, що де-факто імітує процеси людського мислення. ШІ активно розвивається та інтегрується в усі сфери діяльності людини (охорона здоров'я, транспорт, бізнес, надання адміністративних послуг, банківська сфера тощо), а серед звичайних користувачів найбільш популярною і зручною формою використання технологій ШІ стали чат-боти та голосові помічники. Чат-бот являє собою велику мовну модель (ВММ або LLM, від англ. *large language model*) – алгоритм, що

передбачає моделювання ймовірності послідовності слів для створення змістовного речення [1, с. 196].

Дані опитувань свідчать, що число українців, які хоча б раз користувалися штучним інтелектом, порівняно з 2023 р. зросла [2]. Відповідно до рисунку, 35 % осіб мають досвід практичного використання технології. Частина українців використовують ШІ в освіті, крім цього технологія активно інтегрується у функціонал цифрових освітніх платформ. Це дає змогу викладачам оптимізувати застосування інтерактивних методів навчання. Як зазначає українська дослідниця О. Комар, основний принцип інтеракції – постійна взаємодія учнів між собою, їх співпраця, спілкування, співробітництво, на відміну від активних і «пасивних» методів, коли спілкування відбувається між учнями та вчителем [3]. Інтерактивні підходи в навчальному процесі мають певну перевагу над традиційними, оскільки спрямовані на засвоєння не тільки «hard skills», а й «soft skills», зокрема розвиток навичок критичного аналізу, комунікації, таких якостей, як лідерство та креативність. У контексті соціогуманітарних дисциплін (політологія, соціологія, філософія, культурологія, історія тощо) ці методи особливо ефективні, адже сприяють осмисленню складних суспільно-політичних феноменів і формуванню власної позиції. Організація та застосування інтерактивних методів навчання (симуляції, рольові ігри, проєктне навчання, брейнстормінг, інтерактивні тести) спрощується в разі використання цифрових платформ, в які вбудовано ШІ-технологію. Наприклад, Kahoot! має ШІ-інструменти, що допомагають генерувати запитання / вікторини на основі Вікіпедії, інших вебсторінок чи PDF-матеріалів. Це дає можливість викладачу заощадити власний час та створити квіз, що підвищить зацікавленість студентів і привабливість навчального матеріалу. Крім цього, додаток пропонує легке вивчення мов на основі технології ШІ. Вивчення іноземної мови за допомогою штучного інтелекту можливе також у додатках Praktika, Loora, Duolingo, Talkpal. Ці платформи використовують нейромережеві моделі мовлення та розпізнавання голосу, що дає змогу створювати ефект спілкування з реальним співрозмовником. ШІ, інтегрований у ці програми, дає змогу персоналізувати навчання та створити індивідуальну освітню траєкторію для кожної людини, що робить навчання більш гнучним і мотивуючим. Як зазначає освітянка Т. Ткаченко, Quizlet AI використовує штучний інтелект для створення навчальних карток і вікторин, що допомагає учням ефективно засвоювати матеріал [4].

Для організації роботи в малих групах та роботи над проєктами викладач може запропонувати учням додаток Grammarly, сумісний із Google Docs, MS Word, Moodle, Notion, Teams, тобто може стати спільним середовищем для редагування текстів під час роботи в команді. Фундаментом Grammarly є саме штучний інтелект, оскільки він упроваджується на всіх рівнях, поєднуючи машинне та глибинне навчання, а також обробку природної мови. Додаток Notion випустив власний Notion AI, який може стати додатковим помічником для студентів при підготовці до дискусій, дебатів, застосування методу кейс-стаді під час навчання. Ця платформа вже має багато функцій, що дають можливість автоматизувати робочі процеси (створення трекеру завдань, конспектів лекцій, таблиць, списків та інших даних), а також може слугувати організаційною основою для виконання роботи в групах. Інтерактивні елементи, створеннях яких

передбачено в програмі (чек-лісти, інтегровані опитування, тести), роблять групову роботу більш динамічною й залучаючою.

Чи користуєтеся Ви особисто для роботи чи для власних потреб штучним інтелектом?

Рисунок. **Використання українцями ШІ станом на 2025 р**.
Джерело: [5].

Додаток для відеоконференцій Zoom може стати в пригоді під час проведення інтерактивних занять, що включають застосування методу ситуативного аналізу та передбачають залученість до онлайн-обговорення певної тематики, кейсу. Додаток має власного ШІ-асистента, який допоможе здобувачам освіти підбити підсумки зустрічі шляхом генерації повного транскрипту розмови або фіксації її основних моментів. Помічник може запропонувати власні питання, коментарі або доповнення до інформації, озвученої учасниками. У випадку міжкультурної взаємодії та залучення представників інших країн до наукових дискусій чи брейнстормінгу в освітніх межах ШІ може надати миттєвий переклад та субтитри для розмови, що полегшує проведення інтерактивних занять.

Проаналізувавши успішні кейси інтеграції ШІ в цифрові освітні системи, можна зробити висновок, що він відкриває нові можливості для інтерактивного викладання та навчання в рамках соціогуманітарних наук. Головною перевагою ШІ є можливість підвищувати активність і залученість аудиторії. Також ця технологія робить організаційно-технічну основу різноманітних форм інтерактивного навчання більш зручною й опціональною. У майбутньому ШІ-технології буде інтегровано в більшу кількість навчальних додатків та освітніх платформ.

Список використаних джерел

1. *Комар О.* Інтерактивні методи навчання в сучасній дидактиці. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/374/1/interaktuvni_metodu.pdf.

2. Чи використовуєте Ви ChatGPT (чат джипіті) або інший чат-бот зі штучним інтелектом? *ZN.UA*. URL: https://zn.ua/img/forall/u/495/25/photo_2023-07-10_11-15-04.jpg.

3. *Юрченко О.* Персоналізований навчальний план за допомогою ШІ: покрокова інструкція. *Освіторія*. URL: https://osvitoria.media/experience/personalizovanyj-navchalnyj-plan-za-dopomogoyu-shi-pokrokova-instruktsiya/.

4. *Терлецька Т. С., Коваленко І. І.* Використання чат-ботів на основі великих мовних моделей у науково-педагогічній діяльності викладачів. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2024. № 16. С. 194–215. DOI: https://doi.org/10.28925/2414-0325.2024.1613.

5. *Паніотто В.* Використання штучного інтелекту населенням України / Київський міжнародний інститут соціології. 2025. URL: https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1528&page=1.